

**ALGEMENE LEDENVERGADERING
VVJ & AVBB OP 28 FEBRUARI**
Stel je kandidaat voor het nieuwe VVJ-bestuur !

Charlie Hebdo: de puinhoop na de raid
Mediahuis past contract voor freelancers aan
Samenwerking regio-tv moet ook journalistiek renderen
Frida Deceunynck: veilige gids voor het slijk der aarde
En: wie worden de beste woordvoerders van 2015 ?

De Journalist

m a g a z i n e v a n d e V V J

De Journalist 186 - 30 januari 2015 - verschijnt maandelijks - v.u. Pol Deltour, Huis van de Journalist, Zennestraat 21, 1000 Brussel

(foto Bertrand Guay /AFP /Belga)

UIT DE VVJ

Angst de kop indrukken 3

UITNODIGING ALGEMENE VERGADERING VVJ-AVBB

OPROEP VERKIEZING NIEUW BESTUUR VVJ-AVBB 4

ACTUEEL

Eerbetoon aan *Charlie Hebdo* 5

Mediahuis past standaardcontract voor freelancers aan 7

Hof van Cassatie vernietigt veroordeling Forrest-cartoon 8

Wetenschap voedt zelf opgeklopte gezondheidsberichtgeving 8

Integratie regiozenders dient journalistieke kwaliteit 9

SERVICE

Aanbevelingen voor berichtgeving over zelfdoding 6

Verkiezing woordvoerders van het jaar 7

FORUM

Jan-Pieter Everaerts dient N-VA van antwoord 9

IN GESPREK

Patrick Leemans: *'Elke dag weer het beste stuk schrijven'* 10-11

IN MEMORIAM

Paul Van den Abeele, Walter Van Uytfangh,
Koen Calliauw, Ludo Dosogne 12

RAAD VOOR DE JOURNALISTIEK

Klacht van Maarten Michielssens tegen Dirk Draulans 13

MENS ACHTER HET NIEUWS

Frida Deceunynck: veilige gids voor het slijk der aarde 14

ONDER EMBARGO

15

Charlie Hebdo – de puinhoop na de raid

De puinhoop die de gebroeders Kouachi op 7 januari hebben aangericht, is nog nauwelijks te overzien. Elk van de individuele slachtoffers is er vanzelfsprekend één te veel. Maar daarnaast brachten de in naam van een verkeerd begrepen islam opererende terroristen ook een nefaste maatschappelijke spiraal op gang. Andere door haat gedreven subjecten voelen zich door de 'heldendaad' gesterkt. Van hun kant voelen mediabedrijven, redacties en journalisten, net zoals veel dagbladhandelaars, zich minder op hun gemak. Diverse Belgische persbedrijven vroegen aan het Crisiscentrum van Binnenlandse Zaken om bescherming.

Intussen profiteren sommige politici van het drama om te polariseren en zich te profileren. En ze maken van het heersende onveiligheidsgevoel gebruik om het politionele repressiearsenaal fors uit te breiden. Wat zich uiteindelijk ook weer tegen de pers kan keren, als daardoor de journalistieke vrijheden van beweging of (vertrouwelijke) communicatie worden aangetast... Dat zou uiteindelijk nog het meest perverse gevolg kunnen zijn van het drama van 7/1: dat een aanslag op de persvrijheid die deze zou moeten versterken, in fine leidt tot een verdere uitholling ervan. **(PD)**

De Journalist *Uit de VVJ*

MAGAZINE VAN DE
VLAAMSE VERENIGING VAN
JOURNALISTEN (VVJ)

COÖRDINATIE

Pol DELTOUR
pol.deltour@journalist.be

VASTE MEDEWERKERS

Jan BACKX
Ivan DECLERCQ
Monica MORITZ
Marleen SLUYDTS
Luc VANHEERENTALS
Mark VLAEMINCK
BELGA PICTURES
PHOTO NEWS
ZAK

REDACTIESECRETARIAAT

Huis van de Journalist
Zennestraat 21
1000 Brussel
Tel. 02/777.08.40
Fax 02/777.08.49
info@journalist.be
www.journalist.be

ABONNEMENTEN

Marleen Sluydts
Zie adres hierboven
info@journalist.be

RECLAMEREGIE

Cathy Pletinckx
Zie adres hierboven
info@journalist.be

LAYOUT EN DRUK

Claes-Roels
Albert Van Cotthemstraat 54
1600 Sint-Pieters-Leeuw
Tel. +32 (0)2 378 09 39
Fax +32 (0)2 378 25 59
www.claes-roels.be

Lid van de Unie van Uitgevers
van de Periodieke Pers

ANGST DE KOP INDRUKKEN

Er is een schokgolf door Europa gegaan. De terreuraanslagen in Parijs op journalisten van *Charlie Hebdo*, op politiemensen en op Joodse medeburgers wekken wereldwijd afschuw op. De blinde terreur van enkele krankzinnige fanatici houdt ons in de ban. De 'uitschakeling' van twee potentiële terroristen in Verviers brengt de angst nog dichterbij. Miljoenen mensen zijn op straat gekomen om de Westerse democratie te verdedigen. Helaas ook honderdduizenden om ze te veroordelen...

Wat kunnen wij als mediamensen doen? De vreselijke feiten moeten zonder enige twijfel onder de aandacht worden gebracht. Maar het gaat om de manier waarop, de toon die we daarbij gebruiken. Zonder aan zelfcensuur te doen, moeten we ons bewust zijn van de rol die we spelen in het doorgeven van informatie. Sensationele koppen, wilde speculatie of gruwelijke beelden veroorzaken meer paniek dan we vermoeden. Bange burgers – volwassenen en kinderen – kijken, luisteren en lezen mee en vragen zich angstig af wat er allemaal gebeurt.

Met de media mogen we die angst niet groter maken. Integendeel, we moeten ze de kop indrukken. We moeten kaderen, duiden, uitleggen. Geen wig (laten) drijven tussen de diverse gemeenschappen van dit land. De persvrijheid houdt ook in iedereen aan het woord te laten, niet enkel de hardste roepers, maar ook wie nuance wil aanbrengen. Het valt overigens op dat in de meeste berichtgeving en debatten over terreurbestrijding het bijna uitsluitend mannen zijn die de trom slaan. *Boots on the ground*. Alsof vrouwen geen interessante mening kunnen hebben daarover... Ook in deze bange dagen moeten we over onze eigen aanpak durven nadenken.

Met deze oproep neem ik ook afscheid als voorzitter van de VVJ. In oktober 2003 ben ik eraan begonnen, toen nog als interim voorzitter. Dat is intussen alweer 12 jaar geleden. Mij lijkt het niet gezond dat een mens te lang in één en dezelfde functie blijft hangen. Persoonlijk heb ik trouwens altijd gepleit voor 3 V's: Vernieuwen, Verjongen, Vervrouwelijken. En aangezien ik aan geen enkele van mijn eigen criteria voldoe, ruim ik graag de plaats.

De VVJ heeft dringend nood aan een gezonde mix van ervaring en jeugdige enthousiasme. Onze organisatie kan niet blijven bloeien als er geen nieuwe mensen de uitdaging aangaan. Doe het alsjeblief! Zo zwaar is de inzet nu ook niet, één avond per maand naar de bestuursvergaderingen komen maakt ons al heel blij. De verkiezingen van het nieuwe bestuur vallen eind februari. Wacht niet om kandidaturen in te sturen. Iedereen is van harte welkom. En het is meer dan de moeite waard.

Marc Van de Looverbosch
Voorzitter VVJ / AVBB

(Foto Eric Vidal)

Uitnodiging aan alle VVJ-leden

Algemene Vergaderingen

inclusief bestuursverkiezingen !

VVJ – AVBB

Zaterdag 28 februari 2015 om 10 uur
(ontvangst met koffie vanaf 9u30)

Huis van de Journalist, Zennestraat 21 in Brussel

9u30 - onthaal met koffie

10 u - ALGEMENE VERGADERING VVJ

Agenda:

1. Activiteitenverslag 2014, voorgesteld door de voorzitter
2. Debat over actuele dossiers
3. Financiën: rekeningen 2014 en begroting 2015, voorgesteld door de secretaris-penningmeester; décharge van de bestuursleden
4. Verkiezing nieuwe Raad van Bestuur
5. Varia

sandwichbreak

13 u - ALGEMENE VERGADERING AVBB

Agenda:

1. Activiteitenverslag 2014, voorgesteld door de co-voorzitters
2. Debat over actuele dossiers
3. Financiën: rekeningen 2014 en begroting 2015, voorgesteld door de secretaris-penningmeester; décharge van de bestuursleden
4. Samenstelling nieuwe Raad van Bestuur
5. Varia

De voorzitters van de AVBB, VVJ en AJP nodigen alle aanwezigen na de AV uit op een glas .

Voor wie ?

De Algemene ledenvergaderingen van VVJ en AVBB omvatten alle erkende beroepsjournalisten die lidgeld betaalden voor 2015.

Zij hebben zowel stemrecht als het recht om verkozen te worden in de Raad van Bestuur.

Andere VVJ/AVBB-leden (stagiairs, oud-journalisten, persmedewerkers, houders van een T-kaart, studenten/docenten) kunnen de AV bijwonen zonder stemgerechtigd of verkiesbaar als bestuurslid te zijn.

Bestuursverkiezingen VVJ & AVBB

voor de periode 2015 - 2019

Oproep tot kandidaatstelling

Op 28 februari 2015 zal de AV van de VVJ onder meer een nieuwe Bestuursraad verkiezen voor de komende vier jaar.

De Raad van Bestuur van de VVJ omvat minstens 7 en maximaal 21 bestuursleden.

De AV verkiest

- een voorzitter
- een ondervoorzitter
- een secretaris
- een penningmeester
- andere bestuursleden, waarbij zoveel mogelijk representativiteit wordt nagestreefd van de diverse beroepsgroepen en regio's:

dagbladjournalisten / magazinejournalisten / omroepjournalisten (publiek / privaat / regionaal) / persagentschapjournalisten / online-journalisten;

loontrekkenden / freelancers;

redacteuren / beeldjournalisten (persfotografen / cameralui);

regio's Antwerpen / Brussel-Brabant / Limburg / Oost-Vlaanderen / West-Vlaanderen

De Raad van Bestuur van de AVBB omvat minstens 8 bestuursleden, paritair verdeeld over VVJ en AJP. Deze leden worden voorgedragen door de respectievelijke AV's.

De voorzitter en de ondervoorzitter behoren tot een verschillende taalrol, net zoals de secretaris en de penningmeester.

Wie zich kandidaat wil stellen voor een bestuursmandaat bij de VVJ en desgevallend de AVBB, kan dit doen met een brief, fax of e-mail aan het VVJ-secretariaat ten laatste op maandag 23 februari 2015.

Meer info bij nationaal secretaris Pol Deltour:
pol.deltour@journalist.be of gsm 0478 38 10 33.

Model van volmacht

Maximaal 5 volmachten per aanwezig lid.

Ondergetekende,.....

stemgerechtigd lid met erkenningsnummer N

geeft hierbij volmacht aan

om in zijn/haar naam te stemmen op de A.V. van VVJ en AVBB van 28 februari 2015.

Charlie Hebdo

"Wees niet bang. Blijf rustig. Ik zal je niet doden. Je bent een vrouw. Vrouwen doden wij niet. Maar denk na over wat je doet. Wat je doet, is verkeerd. Ik spaar je en omdat ik je spaar, zul je de Koran lezen."

Saïd Kouachi, een van de twee aanslagplegers bij Charlie Hebdo, legt tijdens de raid aan journaliste Sigolène Vinson uit waarom hij haar niet doodt.

"Ik ben hier om u te zeggen dat *Charlie Hebdo* zal doorgaan. Ze zijn niet voor niets gestorven. Ze zouden niet willen dat we stoppen, we moeten nog beter doen. Hoe we dat gaan doen, weet ik niet. Het volgende nummer schrijven we met onze tranen."

Charlie Hebdo-medewerker Patrick Pelloux, daags na de aanslag. Pelloux is tevens arts, en kon daardoor niet tijdig aanwezig zijn op de fatale redactievergadering van 7 januari.

"*Charlie Hebdo* is het kind van de provocatieve en militante vrijzinnigheid van na '68. *Ni Dieu ni maître*. Ik deel het atheïsme van deze vrijzinnige beweging, maar niet de drang om anderen van dat levensbeschouwelijke gelijk te overtuigen. (...) Religie is de bron van veel kwaad en onwaarheid, maar het is ook een bron van troost en motivatie voor velen. Dus neen, misschien ben ik inderdaad Charlie niet. Maar het is niet omdat we een meningsverschil hebben, dat we niet samen eensgezind kunnen opkomen voor het recht op satire en belediging. *I'm not Charlie. I'm with Charlie.*"

Bart Eeckhout in De Morgen van 10 januari 2015

"De Mohammed-cartoons van *Charlie Hebdo* waren vaak grotesk, net zoals een strippende Anne Frank smakeloos is of een als aap voorgestelde Obama die nootjes eet. De mensen van *Charlie Hebdo* hebben helaas een belachelijk hoge tol betaald voor hun gedurfde en soms roekeloze houding. Hoe wansmakelijk moslims hun cartoons ook vonden, zij hadden het recht om ze te tekenen."

Chams Eddine Zaougui, arabist en journalist, in De Standaard van 9 januari 2015

"Discussies over de vrije meningsuiting spitsten zich de laatste jaren vaak toe op lachen met de islam en, meer specifiek, mohammedcartoons. *Charlie Hebdo* sloot op dat vlak geen enkel compromis. Andere media, waaronder deze krant, maakten andere afwegingen. Niet uit schrik, we hadden eerlijk gezegd nooit gedacht dat iemand ooit deze prijs in bloed zou moeten betalen. Wel omdat we intussen zo gewoon geworden zijn aan vrijheid van meningsuiting dat we andere factoren kunnen laten meespelen, zoals de overweging om niet onnodig te schofferen. Maar niemand van ons zou ooit het recht van *Charlie Hebdo* hebben betwist om te publiceren wat ze wilden."

Liesbeth Van Impe, hoofdredacteur van Het Nieuwsblad, in HN van 8 januari 2015

"Onze alloctonen moeten natuurlijk helemaal niets, maar het zou toch fijn zijn als ze wat zouden werken aan hun zin voor humor, die ik eerlijk gezegd niet altijd goed detecteerbaar vind voor ons, bleekscheten. Sommigen onder hen zouden ook moeten begrijpen dat voor iemand die ongelovig is, het begrip blasfemie eigenlijk niet bestaat. Omdat het namelijk niet erg is te lachen met iemand die niet bestaat."

Marc Didden in De Morgen van 17 januari 2015

"We kunnen alleen zinnig en verantwoord over 'zij' spreken, als we heel precies zijn in wie we bedoelen. Zij zijn met niet zo velen. Lees hun profiel. Religie is hun dekmantel en alibi, maar eigenlijk hangen ze het banditisme aan. Ze streven een totalitaire wereld na. Justitie moet hen beter opsporen en beter monitoren. En intussen hebben we politici nodig die de polarisering schuwen, die verbinden en de boel bijeenhouden. Dat is gezond verstand."

Karel Verhoeven, hoofdredacteur De Standaard, in DS van 9 januari 2015

"In tegenstelling tot oudere moslims en de moslimraad, die deze aanslag met afgrijzen veroordelen, vinden heel wat jongeren dat spotten met Allah een bewijs is van de vijandigheid van onze maatschappij tegen-

over hen. Ze leven in een wereld waar ze voortdurend geconfronteerd worden met het wij-versus-zij discours. Laat dat nu precies de perfecte voedingsbodem zijn voor nieuwe aanslagen. Wij versus zij is erger dan een kalasjnikov. Het is een blijvende splinterbom."

Indra Dewitte, hoofdredacteur van Het Belang van Limburg, in HBvL van 8 januari 2015

"*Nous allons quand même essayer d'être optimistes, bien que ce ne soit pas la saison. Nous allons espérer qu'à partir de ce 7 janvier 2015 la défense ferme de la laïcité va aller de soi pour tout le monde.*"

Gérard Biard in Charlie Hebdo van 14 januari 2015, het eerste nummer na de aanslag.

"O, eenzame wolven die tussen de ongelovigen wonen, jullie beurt is gekomen. Trek naar tankstations en hoofdkwartieren van de media. Daar staan de schapen voor jullie. Jaag ze uiteen, snij hun hoofden eraf, blaas ze op en laat ze net dezelfde pijn voelen die wij moeten ervaren."

Boodschap van Wa Harridi Al-Mumineen op de sociale media eind januari. Hij wordt door specialisten tot de harde kern van terreurgroep Islamitische Staat (IS) gerekend.

"Als 7 januari 2015 dan toch een Europese elf september was, mogen we niet de fouten van de Amerikanen maken. Als *Charlie Hebdo* het recht heeft om met de profeet te spotten, hebben moslims het recht om daartegen te protesteren – zolang ze niet aanzetten tot haat en uiteraard geen geweld gebruiken. We moeten uitkijken dat we straks in naam van de vrije meningsuiting geen mensen opsluiten omdat ze anders denken."

Hubert Van Humbeek in Knack van 14 januari 2015

"Natuurlijk hebben we ook op de vtm-redactie stilgestaan bij wat zo'n terreurdaad kan betekenen voor ons. Maar eerlijk, ik heb niet het gevoel dat de terreurdreiging de bovenhand neemt. Of je nu anoniem bent of iets meer bekend, er is het gevoel dat je je sterker moet tonen dan die paar gasten die het slecht voor hebben."

Vtm-Telefacts-reporter Cathérine Moerkerke in Het Laatste Nieuws van 13 januari 2015

"Beledigd worden is de prijs van de vrijheid, en wij betalen die met plezier."

N-VA-voorzitter Bart De Wever reageert op een spotprent van Knack-cartoonist GAL die hem afbeeldt als Hitler, op Twitter medio januari 2015

Als journalist kan je levens redden

Mediarichtlijnen voor kwaliteitsvol berichten over zelfdoding

Media kunnen preventief werken tegen zelfdoding door er op een juiste en serene manier over te berichten. Evenzeer kunnen berichten of reportages suïcidaal gedrag uitlokken. Door de zelfdoding uitvoerig te beschrijven, als 'normaal en onvermijdelijk' voor te stellen, of als een model op te voeren. Het suïcidaal gedrag wordt dan letterlijk gekopieerd. Dit werd meermaals aangetoond door wetenschappelijk (inter)nationaal onderzoek. Een degelijke verslaggeving is dan ook van levensbelang en de verantwoordelijkheid van elke journalist.

Daarom vaardigt Werkgroep Verder – Nabestaanden na Zelfdoding, samen met de Vlaamse Vereniging van Journalisten, de Raad voor de Journalistiek, en met de steun van de Vlaamse Overheid, de **mediarichtlijnen** inzake zelfdoding uit.

De drie pijlers van een goede berichtgeving over zelfdoding zijn:

- Geef juiste informatie
- Geef hoop en biedt alternatieven
- Beperk bereik en hoeveelheid van de berichtgeving

Deze richtlijnen zijn ook opgenomen in de Deontologische Code voor journalisten. Lees meer op www.zelfmoord1813.be/media.

Werkgroep Verder geeft **advies en opleiding** over deze mediarichtlijnen aan journalisten, onderwijsinstellingen o.m. met opleidingen communicatie en journalistiek, en andere mediaprofessionals met vragen over een correcte berichtgeving. We verduidelijken de richtlijnen, illustreren aan de hand van good practices, en overleggen samen hoe de richtlijnen het best worden toegepast op een ontwerp dat voorligt. Tegelijk fungeert Werkgroep Verder als **mediawatcher**. Medewerkers filteren berichtgeving die niet conform de mediarichtlijnen verloopt en bespreken dit met de betrokken reactie.

Mediaonderscheiding

Elk jaar reikt Werkgroep Verder de **mediaonderscheiding** uit aan een journalist of scenarioschrijver die op een goede manier verslag uitbracht over zelfdoding. De prijs wordt toegekend door een jury, bestaande uit een journalist of vertegenwoordiger van de media, een suïcidepreventiedeskundige en een nabestaande. De uitreiking van de mediaonderscheiding is een vast onderdeel van de Dag van de Nabestaanden, die telkens eind november doorgaat. O.a. Filip Rogiers, Maud Vanhauwaert, Gitte Van Hoyweghen, en Veerle Beel mochten de prijs al in ontvangst nemen.

Werkgroep Verder – Nabestaanden na Zelfdoding is de door de Vlaamse Overheid erkende terreinorganisatie voor nabestaanden na zelfdoding. Het is het Vlaams kenniscentrum en samenwerkingsplatform inzake postventie.

Heb je vragen naar aanleiding van dit persbericht? Wil je een reportage, artikel of programma maken over zelfdoding? Zoek je een getuigenis van een nabestaande na zelfdoding? Contacteer ons:

Werkgroep Verder p/a PassAnt vzw
Beertsestraat 21 | 1500 Halle
T 02/361.21.28 | M 0472/18.84.45 | info@werkgroepverder.be
www.werkgroepverder.be | www.zelfmoord1813.be/media
www.facebook.com/werkgroepverder | @WerkgroepVerder

WERKGROEP
VERDER...

Mediahuis past standaardcontract voor freelancers aan

Pol Deltour

Mediahuis heeft zijn kaderovereenkomst voor freelancejournalisten op enkele relevante punten aangepast. Daarmee komt het deels tegemoet aan de kritiek van met name zelfstandige persfotografen op het contract.

Mediahuis legde vorige zomer een nieuw standaardcontract voor aan zijn zelfstandige journalisten. Die botste op weerstand wegens de lage vergoedingen, de totale overdracht van auteursrechten aan de uitgever, en een regeling die de aansprakelijkheid voor mogelijke problemen integraal bij de journalist legde. De VVJ protesteerde, en een pak freelancers weigerde de overeenkomst te ondertekenen.

In een nieuwe versie van het contract speelt Mediahuis in op de kritieken. Zo wordt nu bepaald dat wanneer een derde een gepubliceerde foto wenst aan te kopen voor eigen gebruik, Mediahuis deze persoon zal doorverwijzen naar de journalist en diens contactgegevens zal doorspelen, zodat beiden rechtstreeks afspraken kunnen maken over aankoop. Die derde kan een fotoagentschap zijn, iemand die op een foto staat afgebeeld of nog een andere persoon of bedrijf die bij het nieuwsfeit betrokken is.

Nog op een andere manier wordt de overdracht van auteursrechten aan Mediahuis genuanceerd. Wanneer een fotograaf eerder werk gepubliceerd in een Corelio-titel nu ziet opduiken in een andere titel van Mediahuis, dan is de uitgever bereid hiervoor de gepaste vergoeding te betalen. Het gaat bijvoorbeeld om een foto die destijds voor *De Standaard* of *Het Nieuwsblad* werd gemaakt en nu wordt hergebruikt door Mediahuis.

Ook de aansprakelijkheidsregeling is bijgewerkt. Het oor-

spronkelijke standaardcontract legde de juridische verantwoordelijkheid voor dingen die verkeerd kunnen gaan nogal eenzijdig bij de journalist. Nu wordt gestipuleerd dat wanneer de journalist correcte content leverde, die door Mediahuis werd aangepast zonder overleg, Mediahuis de aansprakelijkheid opneemt voor eventuele fouten die schade kunnen berokkenen aan derden.

Ten slotte worden ook de basisvergoedingen voor met name foto's opgetrokken.

Met de aanpassingen wordt niet aan alle kritieken van de zelfstandige persfotografen tegemoet gekomen, maar een stap in de goede richting zijn ze wel.

Wat de wijze van vergoeding betreft, blijft de VVJ hoe dan ook waarschuwen voor de risico's van volledige betaling in auteursrechtenvergoedingen. Ondanks een recente circulaire van Financiën, blijven vele fiscale controleurs die vergoedingswijze voor journalisten immers verwerpen, met alle ongemakken vandien.

In dat verband heeft de VVJ de komende weken trouwens een paar belangrijke ontmoetingen met zowel Financiën als de Vlaamse uitgevers. Het is de bedoeling om dan toch de hoognodige klaarheid te krijgen over de mate waarin ook journalisten kunnen genieten van het fiscale voordeelregime voor auteursrechtenvergoedingen.

Wie wordt woordvoerder van het jaar ?

Vorig jaar wezen journalisten en woordvoerders Frédéric Petit aan als eerste 'beste woordvoerder van het jaar'. Met het initiatief willen de VVJ en Kortom (de vereniging van zowat duizend communicatieprofessionals bij de overheid) de bakens uitzetten voor goede persrelaties.

Net als vorig jaar kun je als VVJ-lid (samen met Kortom-leden en woordvoerders) opnieuw woordvoerders nomineren uit alle sectoren: overheid, privé, politiek, non-profit, belangenverenigingen enzovoort. Alleen woordvoerders die minstens drie jaar actief zijn én de dagelijkse contacten met de pers verzorgen, komen in aanmerking. Ceo's of politici die ook wel eens interviews geven, kunnen geen prijs winnen.

4 prijscategorieën

Er is een hoofdprijs voor de woordvoerder van het jaar, en er zijn drie prijzen voor subcategorieën die voor journalisten belangrijk zijn. Na een publieksronde kiest een vakjury van journalisten en woordvoerders de winnaars uit de respectievelijke shortlists.

Als VVJ-lid kun je per categorie mee bepalen wie de bekroning verdient.

1. **best bereikbare woordvoerder:** alle dagen van de week uitstekend bereikbaar, zowel overdag als 's avonds (en desnoods 's nachts). Belt snel terug na een gemiste oproep. Is ook bereikbaar bij slecht nieuws over zijn bedrijf of organisatie.
2. **woordvoerder met de beste stem:** een woordvoerder met een aangename stem om naar te luisteren, die vlot praat en zaken helder en verstaanbaar uitlegt.
3. **woordvoerder met de beste persteksten:** persteksten met nieuwswaarde waarmee een journalist aan de slag kan. De teksten zijn helder geschreven en goed opgebouwd. Daarnaast brengt de woordvoerder ook interessante onderwerpen en/of ideeën voor bruikbare beelden aan.
4. **woordvoerder van het jaar:** welke woordvoerder is het voorbije jaar op positieve wijze uit de band gesprongen? Welke woordvoerder is een voorbeeld voor andere woordvoerders?

Stemmen kan tot en met 29 maart 2015 op <http://s.research.indigov.be/woordvoerdervanhetjaar>.

De prijzen worden op 29 april uitgereikt op de tweede Nacht van de Wordvoerder (#NWW15) bij MEDIALAAN. Voor het zover is, laten Kris Hoflack (algemeen hoofdredacteur MEDIALAAN), Moniek Delvou (o.a. ex-woordvoerster Jean-Luc Dehaene) en Sven Gatz (Vlaams minister van Media) hun licht schijnen over de job van woordvoerder, de journalistieke verwachtingen erover en de toekomst van de stiel. Alle info over de Nacht van de Wordvoerder en de woordvoerder van het jaar vind je op <http://www.kortom.be/woordvoerdervanhetjaar>.

Hof van Cassatie vernietigt veroordeling Forrest-cartoon in MO*

Dirk Voorhoof
Hoogleraar mediarecht UGent

Het Hof van Cassatie heeft een veroordeling van het magazine MO*, voor het publiceren van een spotprent van industrieel Georges Forrest, ongedaan gemaakt.

In 2008 veroordeelde de rechtbank van eerste aanleg in Brussel een karikatuur op de cover van MO*, magazine voor mondiaal nieuws. De karikatuur toonde George Forrest, een *captain of industry* actief in de mijnbouwsector in Congo, in een outfit die verwees naar voormalig president Mobutu. In 2012 vond ook het hof van beroep in Brussel de spotprent beledigend. MO* moest Forrest 5.000 euro schadevergoeding betalen.

Het Hof van Cassatie heeft de veroordeling nu ongedaan gemaakt. Het Hof vindt dat het arrest van het hof van beroep niet deugdelijk is gemotiveerd, en daarom in strijd is met de basisprincipes van de expressievrijheid zoals gewaarborgd door artikel 10 EVRM.

Van cartoons of spotprenten kan moeilijk worden geëist dat ze beantwoorden aan de voorwaarden van objectieve berichtgeving, of dat ze een getrouwe weergave van de werkelijkheid zouden zijn. Het Hof van Cassatie baseert zich in zijn arrest van

28 november 2014 vooral op de rechtspraak van het Europees Mensenrechtenhof in verband met expressievrijheid. Dat de Straatsburgse rechtspraak in verband met de expressievrijheid nog niet volledig is doorgedrongen in Lubumbashi, waar Forrest woont, of op de Maagdeneilanden, waar de Forrest-groep is gevestigd, mag niet verbazen. Dat het Brusselse hof van beroep deze Straatsburgse rechtspraak straal negeerde, druist evenwel regelrecht in tegen de verdragsrechtelijke verplichtingen van België tot toepassing van het EVRM. Het Hof van Cassatie heeft deze rechterlijke uitschuiver nu rechtgezet.

Het ongedaan maken van de veroordeling is niet enkel een opsteker voor MO* als onafhankelijk magazine. Het geeft ook weer wat meer ademruimte aan cartoons, karikaturen, covers en spotprenten in kranten, magazines en op online nieuwsplatforms.

De zaak wordt nu doorverwezen naar het hof van beroep te Antwerpen.

'Opgeklopte berichtgeving gezondheidsonderzoek meestal schuld wetenschappers'

Luc Vanheerentals

Als resultaten van gezondheidsonderzoek in de media worden opgeklopt, is dat meestal de schuld van de communicatiediensten van universiteiten die de resultaten wereldkundig maken. Om de wetenschappers zelf niet te vergeten, die – zo mag worden aangenomen – de persmededelingen voor verspreiding nalezen.

Dat blijkt uit een Britse studie. Daarin werden 462 persmededelingen van de 20 grootste Britse universiteiten in 2011 vergeleken met de inhoud van de initiële gezondheidsonderzoek waarop ze zich baseerden. En ze werden gelegd naast de 668 journalistieke artikelen die erover in de nationale dagbladen verschenen.

Liefst 40 procent van de bestudeerde persmededelingen bevatte een meer direct of expliciet gezondheidsadvies dan er in de oorspronkelijke studie was te vinden. In 33 procent werd bovendien een sterker oorzakelijk verband gesuggereerd. 36 procent gaf de lezer ten onrechte het gevoel dat de resultaten van onderzoek op dieren ook van toepassing waren op mensen.

Als persmededelingen een overdrijving bevatten, dan is de kans groot dat dit ook in de mediaberichtgeving het geval was. Voor overdrijving van het gezondheidsadvies ging het om een kans van 58 procent, voor overdrijving van het oorzakelijk verband om 81 procent, en voor de onterechte overzetting van dierenonderzoek op mensen om 86 procent. In zoverre persmededelingen inhoudelijk correct waren, be-

perkte de overdrijving in de krantenberichten zich tot respectievelijk 17, 18 en 10 procent.

Onderzoeker Petroc Sumner (Cardiff University) is dan ook van oordeel dat overdreven berichtgeving in de nieuwsmedia vaak zijn oorsprong vindt in de initiële persmededeling. "De fout ligt meestal bij de groeiende cultuur van competitie en zelfpromotie tussen universiteiten, in samenhang met de toenemende druk op journalisten om meer te doen in minder tijd." Volgens Sumner moet de wetenschappelijke wereld de accurateit van zijn persmededelingen dan ook verbeteren. In een commentaar op www.gezondheidenwetenschap.be wijst wetenschapsjournaliste Marleen Finoulst erop dat journalisten vaak niet alleen tijd, maar ook de kennis van statistiek en het wetenschappelijk jargon ontberen om de oorspronkelijke studie juist te interpreteren. Ben Goldacre (London School of Hygiene and Tropical Medicine) is overigens van oordeel dat academici moeten kunnen aansprakelijk gesteld worden voor overdrijvingen over hun werk in persmededelingen.

Integratie regionale zenders dient ook journalistieke kwaliteit

Steven Vanden Bussche

Concentra brengt de exploitatie van zijn regionale televisiezenders TV Oost, ATV en TV Limburg samen in één vennootschap: De Buren. In Oost-Vlaanderen besnuffelen TV Oost en AVS elkaar om nauwer samen te werken. Dat alles moet ook het journalistieke aanbod versterken.

Vlaanderen en Nederlandstalig Brussel tellen elf regionale omroepen. Zendvergunningen worden verleend aan vzw's, die verantwoordelijk zijn voor de redactionele programma's en het totale zendschema. Die zendgemachtigde vzw's kunnen daarnaast de zender zelf exploiteren, of dit toevertrouwen aan een externe exploitatiemaatschappij.

"Door het nieuwe decreet kunnen regionale zenders op het niet-redactionele vlak meer samenwerken", verduidelijkt Ernest Bujok, directeur audiovisuele media bij Concentra. "Door schaalgrootte te creëren kan professioneler worden gewerkt en kunnen middelen efficiënter worden ingezet." Zo kan op korte termijn de redactie van TV Oost met bijna vier voltijdse journalisten worden versterkt. En vanaf april zullen de drie zenders vanaf 18u30 klokvast uitzenden in een lus van dertig minuten.

De nieuwe exploitatiemaatschappij, De Buren, komt volgens Bujok ook de onafhankelijkheid van de redacties ten goede. "De zendgemachtigde vzw's zijn niet langer aandeelhouders van de exploitatiemaatschappij, maar houden er toezicht op via een mandaat in de raad van bestuur. Het nieuwe decreet moedigt de vergunninghouders ook aan om hun commerci-

ele exploitatie in handen te geven van professionelen."

Ook voor de journalisten zelf komt er een duidelijke scheiding. Ernest Bujok: "Soms werkten journalisten voor commerciële randprogramma's, in de toekomst zullen ze enkel nog redactionele programma's maken." Overigens is ook de decretaal vastgelegd dat de bereikvergoeding van de operatoren (Belgacom en Telenet) rechtstreeks naar de vzw's gaat, en dat geld mag enkel nog voor het maken van redactionele programma's worden gebruikt.

De Buren kijkt ook naar andere zenders en/of exploitatiemaatschappijen om geheel of gedeeltelijk mee samen te werken. De twee Oost-Vlaamse zenders, AVS en TV Oost, overleggen de komende weken intensief over hun toekomstige samenwerking.

Roularta, dat nu reeds de helft van de aandelen bezit van de Regionale Media Maatschappij, die Focus en WTV uitbaat, onderhandelt niet mee voor de exploitatie van de Oost-Vlaamse (of andere) zenders. "De deur is niet helemaal dicht, maar het is gewoon een kwestie van prioriteiten in de dossiers", aldus ceo Rik De Nolf.

Forum: *Waarom toch al dat N-VA-geklaag over de media?*

Jan-Pieter Everaerts
e-zine *De Groene Belg*

Het beeld leeft dat N-VA "een moeilijke relatie" met de media heeft. *Het Laatste Nieuws* op 5 januari: "Bij de N-VA heerst sterk het gevoel dat ze in de pers oneerlijk behandeld wordt." Een recente uitval van De Wever lokte bij VVJ-voorzitter Van de Looverbosch een reactie uit in *De Journalist*. Hij schreef dat het "pijnlijk is te horen hoe de voorzitter van de grootste partij van het land de pers beticht van partijdigheid". En: "Als je zo uithaalt, moet je man en paard noemen." Maar kan De Wever dat? Heeft hij dan te klagen? Twee tegenvragen dringen zich op.

1. Wie heeft N-VA in recordtijd groot gemaakt?

Is het niet fenomenaal hoe snel N-VA van niemendalletje – opgericht eind 2001 uit de Volksunie-ruïne – zo groot kon worden? In 2003 telde de partij nog maar één parlamentslid, Geert Bourgeois; vandaag is ze de grootste partij van het land. Hoe zo'n krachttoer klaarspelen zonder de media? Wie kende BDW zonder het VRT-spel *De Slimste Mens*?

Lees Siegfried Bracke in *De Morgen*: "De VRT heeft De Wever mee groot gemaakt." En ook VTM en de pers deden dat, elk met zijn redenen.

Het werd al elders opgemerkt hoe BDW, als schaduwpremier, met elk nieuw idee de media haalt. Verder brengen de media niet bepaald harde interviews met zijn partijgenoten. En dan is er nog de uitdijende lijst van journalisten die overstapten naar N-VA.

2. Welk nut heeft N-VA bij kritiek op de media?

Als de media N-VA zo behulpzaam zijn, waarom hen dan toch aanvallen? De Wever heeft daar minstens vijf redenen voor.

1. Het imago van anti-establishmentpartij blijven ophangen. Dat doet het immers goed bij de kiezers.

2. Vermijden dat te veel aandacht en kritiek uitgaan naar programma en beleid van N-VA.

3. De journalisten onder druk zetten. "Jullie altijd met je kritische vragen..."

4. De media als 'links', 'elitair' en dus 'ongeloofwaardig' voorstellen. Dat maakt De Wever en Co. tot de enige echte dienaars van het volk.

5. De politieke tegenstanders de pas afsnijden. Probeer als groene of linkse partij maar eens om de bevolking via de media te bereiken, als die bevolking vindt dat de media tegen N-VA zijn. Een journalist die iets te vaak Groen of sp.a aan het woord laat, wordt onmiddellijk als 'links' geklasseerd.

Zo krijg je iets dat Elisabeth Noelle-Neumann omschrijft als de zwijgspiraal. Als de N-VA-visie haast overal aanwezig is, ga je je eigen, 'afwijkende' mening meer voor jezelf houden. Wat N-VA nastreeft is totale hegemonie. Denk aan de uitspraak van BDW dat hij de socialisten nooit meer terug wil zien. Maar gedijt de democratie dan niet op een afwisseling van de macht? En waar ondertussen echte kritiek op de N-VA zoeken? Op alternatieve mediasites, misschien. Maar wie kent die?

Patrick LEEMANS, journalist van vele veldslagen:

'Journalisten zijn nu al een beetje robot geworden'

Monica Moritz

'Robotten zullen ons werk overnemen, dat staat in de sterren geschreven. Maar intussen is de gemiddelde Belgische journalist ook al een beetje robot geworden.' Patrick Leemans (58) heeft recht van spreken als hij dat zegt. Sinds twee jaar werkt hij bij Belga, maar eerder verdiende hij al zijn sporen bij *Het Belang van Limburg* (6 jaar), *VTM Nieuws* (14 jaar) en *TV Limburg* (6 jaar). Leemans: 'De uitgevers bij ons maken hun kranten met steeds minder journalisten, die meer moeten presteren op minder tijd.'

Leemans is van oorsprong lesgever. Na een studie Germaanse filologie aan de KU Leuven, stond hij zeven jaar voor de klas in de Sportschool en de Hotelschool van Hasselt. "Maar op zekere dag duwde mijn vader mij een advertentie van *Het Belang van Limburg* onder de neus. Hij wist dat ik graag schreef. Ik had dat namelijk al gedaan voor het schoolblaadje van het College van Sint-Truiden en voor het compagnie-blaadje van de kazerne in Leopoldsburg – al gebeurde dat laatste wel op bevel van de dienstdoende majoor."

Voor de vacature bij *Het Belang* daagden in juni 1985 om en bij de honderd kandidaten op in de cafetaria van Concentra. Tien journalisten overleefden de eerste selectie. En na nog een dag testen bij de RVA was Leemans één van de vier die met een vast contract aan de slag mocht op de redactie. Zijn vaste benoeming in het onderwijs liet hij voor wat ze was. Voortaan ging hij reportages maken in binnen- en buitenland. Van de mijncités van Limburg tot de Wetstraat, van Warschau tot Caïro, van Berlijn tot Singapore, van Djibouti tot New York.

'Als Belga-journalist haal ik mijn plezier vandaag niet meer uit la joie de se voir imprimé.' (foto MM)

opscheppen. We hebben toen veel ophefmakende reportages gemaakt. Mijn *Telefacts*-reportage over de ontvoering van de kinderen van Patsy Heymans door de orthodoxe jood Chaim Yarden, haalde ruim 1,3 miljoen kijkers. Ze werd ook genomineerd voor de Persprijs van het Gemeentekrediet in 1993."

Na 14 jaar VTM hield je het daar voor bekeken?

"Ja, ik had zowat alle functies op de redactie waargenomen, van reporter voor *Het Nieuws* en *Telefacts* tot eindredacteur van beide programma's. Dat eindredacteurschap viel me steeds zwaarder, omdat ik niet meer buitenkwam. Dat veldwerk als reporter miste ik, en het werd tijd voor iets nieuws. Maar die 14 jaar bij VTM waren een goede leerschool. Voor televisie schrijven en met beelden een verhaal vertellen zijn iets heel anders dan schrijven voor een krant."

Toch ging je terug naar de print, bij *Het Laatste Nieuws*.

"En daar heb ik nooit goed mijn draai gevonden. Ik had andere ideeën over het nieuws, de krant had andere verwachtingen dan ik kon inlossen. Na een jaar beslisten we dan maar in alle vriendschap om onze wegen te scheiden. Na enkele maanden kwam ik uit bij een advertentie van *TV Limburg*: ze zochten videoreporters. Dat zag ik wel zitten. Vragen stellen en teksten schrijven kon ik al, het kwam er alleen nog op aan te leren filmen en monteren. Ik mocht meteen aan de slag. En na een tijdje vroeg TVL me om ook eindredactie te doen, want de stagiairs hadden nood aan leiding en advies."

Eindredacteur-reporter bij TVL lijkt me een leuke job, en toch ging je ook daar weg?

"Na zes en een half jaar kwam er een abrupt einde aan mijn werk bij TVL. November 2011 was dat. Toen ik op een dag 's avonds naar huis vertrok, riep de hoofdredacteur nog: 'Tot morgen, hè!' En een uur later, toen ik thuis aan tafel zat, belde diezelfde hoofdredacteur me op en zei: 'Ge

De Journalist: Hoe kwam je dan bij VTM terecht?

Patrick Leemans: "Bij een homejacking in de buurt van Luik stond ik op zekere dag met collega's te wachten op de nieuwste ontwikkelingen, toen Louis Van Dievel van VTM me vertelde dat ze in Vilvoorde journalisten zochten voor *Het Nieuws*. Hij spoorde me aan om toenmalig hoofdredacteur Gaby Feyaerts te contacteren. Na een babbeltje met haar mocht ik meteen beginnen. Ik aarzelde wel, omdat ik niets afwist van tv-journalistiek. Daarom nam ik eerst een week vrij en liep ik wat mee met Faroek Ozgunes, ook uit Sint-Truiden. Niet dat ik na die week zoveel wijzer was, maar ik dacht: *sink or swim*."

"Op 1 april '91 kon ik beginnen. Toen ik na 'zwarte' verkiezingszondag aan Gaby voorstelde om een portret te maken van Karel Dillen, verhuisde ik van *Het Nieuws* naar *Telefacts*. In die tijd zaten we 's nachts bij dokter Beaucourt in het UZ Antwerpen te wachten op weekendongevallen, en reden we met hem mee om bij wijze van spreken de lijken te gaan

moet morgen niet meer komen. We hebben zojuist Raad van Bestuur gehad. We hebben te weinig inkomsten, en er moeten twee journalisten weg. Gij zijt er daar één van.’ ‘s Anderendaags kreeg ik te horen dat ze ‘met de kaasschaaf’ over het personeel waren gegaan om te bezuinigen. Maar er is me toch nooit fatsoenlijk uitgelegd waarom net ik moest vertrekken. Ik paste niet meer ‘in het plaatje’, met die uitleg mocht ik het doen. Dat vond ik wel wat vreemd, want het jaar voordien had ik de Soeteprijs voor uitstekende journalistiek gewonnen, die Concentra destijds jaarlijks uitschreef voor de beste reportages. Ik won die prijs met een reportage reeks over ‘Armoede in Limburg’. Twee jaar eerder was ik trouwens gedurende een half jaar tot hoofdredacteur ad interim benoemd bij TVL, toen een vorige hoofdredacteur vertrok. Toen paste ik kennelijk wel nog in het plaatje.”

En dan?

“Meteen ander werk zoeken, zeker? Twee maanden later, in februari 2012 was het twee keer op rij raak. Dankzij mijn onderwijsdiploma mocht ik enkele avonden per week les geven bij Groep T in Leuven. Het ging om een cursus Nederlands voor anderstaligen in het volwassenenonderwijs. En ook al was dat niet evident voor een oude knar die een kwarteeuw niet voor de klas had gestaan, van de schoolinspectie kreeg ik erg lovende woorden voor mijn aanpak. In dezelfde periode kon ik bij de Bond Beter Leefmilieu als beleidsmedewerker ‘pers & communicatie’ aan de slag, omdat de woordvoerder zwangerschapsverlof nam. In plaats van *geen* had ik dus ineens *twéé* jobs. Er waren dagen dat ik om half acht ‘s morgens vertrok en pas ‘s avonds om half elf terug thuiskwam. Maar ik was dolgelukkig, want werkloosheid – ik had het twee maanden meegemaakt – was afschuwelijk. Je hebt geen structuur meer in je leven, en alle sociale contacten vallen weg. In de eerste maand krijg je nog honderden sympathiebetuigingen en schouderklopjes. In de tweede maand hoor of zie je niemand nog. Je gaat je dan heel eenzaam voelen. De maanden december en januari, na mijn ontslag bij TVL, heb ik in een heel diep zwart gat gezeten. Gelukkig kreeg ik toen de psychologische begeleiding waar je recht op hebt als je na je 50ste je job verliest. En gelukkig kreeg ik van een directie in het onderwijs en het management van de Vlaamse milieukoepel nog jobkansen. Het was een zalige tijd, die periode van mijn *duobaan*. Ik leerde er toffe mensen kennen.”

Bleef de journalistiek toch niet roepen?

“Natuurlijk, ook al omdat mijn contract bij BBL tijdelijk was. In die periode vernam ik toevallig dat Belga journalisten zocht. Tijd dus om nog eens een examen journalistiek af te leggen. Samen met wel vijftig jonge gasten. Door mijn ervaring eindigde ik bij dat examen als topkandidaat. Bij Belga zit ik nu al twee jaar aan de bron van informatie. En die informatie wordt door ons serieus gecontroleerd. We zien onze stukken aan de lopende band *gecopy-pastet* worden op nieuwssites

of integraal overgenomen in de kranten, zonder onze naam erbij. Maar *soit*, mijn naam heeft al genoeg in de *gazetten* gestaan, denk ik dan, en ik ben destijds ook vaak genoeg live op tv geweest. Vandaag haal ik mijn plezier niet meer uit *la joie de se voir imprimé*. Wat telt, is teksten met betrouwbare informatie leveren en elke dag het beste en helderste stuk over iets schrijven. Bij Belga kunnen de onderwerpen trouwens behoorlijk divers zijn. Daarnaast zoek je *en passant* je primeurs via het netwerk dat je uitbouwt. Maar de mensen die er toe doen, die kennen ons wel. Ik heb hier bovendien voor de job ook al enkele leuke trips gemaakt, onder meer naar Brazilië.”

Straks schrijven computers van de *automated newsroom* veel van onze stukken.

“Robotten zullen ons werk overnemen, dat staat in de sterren geschreven. Maar tegen dan lig ik al lang onder de grond. Intussen is de gemiddelde Belgische journalist wel al een soort robot geworden. De uitgevers bij ons maken hun kranten met steeds minder journalisten, die meer moeten presteren op minder tijd. Journalisten moeten meer en meer op automatische piloot teksten produceren, in plaats van hun bronnen te kunnen checken, op zoek te gaan naar een tweede of derde stem, of aan onderzoeksjournalistiek te doen. Overigens verschijnen er zagezegd dagelijks nog zeven kranten in Vlaanderen, maar in werkelijkheid zijn het er maar twee: die van De Persgroep en die van Mediahuis.”

Hoe kijk je al bij al terug op je journalistieke carrière?

“Als ik in het onderwijs gebleven was, had ik altijd tussen dezelfde vier muren gestaan. Nu heb ik op dertig jaar tijd vele landen bezocht en met enorm veel interessante mensen gepraat. En met interessante mensen bedoel ik niet alleen de BV's of de ministers, maar ook OV's en mensen uit alle *walks of life*, mensen die het nieuws echt hebben gekleurd. Nadeel van de job is wel dat je 24 uur op 24 journalist bent, en dus geen vaste uren kent. Ik heb in die zin veel te danken aan mijn vrouw. Wij mannen lijken allemaal modern en progressief, maar we vinden het nog altijd heel normaal dat vrouwen te allen tijde klaar staan voor het gezin.

“Afgezien daarvan huldig ik het motto: *je bent maar zo goed als je laatste stuk*. Je beroemen op glorie uit het verleden heeft geen enkele zin. Hoe bescheiden het onderwerp ook is, je laatste stuk is je referentie. Daarin verwerk je ook alle journalistieke ervaring die je jarenlang hebt opgebouwd. Niet dat er van alles wat je hebt gemaakt veel overblijft. Niemand zal over tien jaar zeggen: ‘Goh, kijk eens welk interessant stuk die *Leemans in 1985 heeft geschreven over Wilfried Martens*’. Of ‘*kijk eens aan, wat een leuk tv-interview met Audrey Hepburn*’. Daarom moet je het vooral voor jezelf plezierig maken. ‘s Avonds moet je tevreden de deur achter je kunnen dichttrekken. Dààr moet je je portie dagelijks geluk uit halen. Dat zeg ik ook altijd aan mijn twee dochters.”

‘Van ons werk blijft uiteindelijk maar weinig over. Daarom moet je het in de journalistiek vooral voor jezelf plezierig houden, en ‘s avonds tevreden de deur achter je dichttrekken. Daar moet je je geluk uithalen.’

Icoon van de persfotografie

Paul Van den Abeele (10/8/1929 - 17/12/2014)

Paul Van den Abeele, onmiskenbaar icoon van de Belgische persfotografie, is op 17 december overleden. Hij is 85 jaar geworden. Een duik in de fotoarchieven van deze *Standaard*-fotograaf biedt een kijk op Vlaanderen en een stuk van de wereld sinds de jaren '50. Alle aspecten van het leven heeft Van den Abeele voor zijn lens gehad.

Maar zijn hart lag vooral bij het artistieke. Hij had zelf een artistieke opleiding gehad (tekenen en beeldhouwen) en het liefst portretteerde hij kunstenaars. De rij artiesten die hij in de ogen heeft gekeken, is indrukwekkend: internationale kleppers als Salvador Dalí, Joseph Beuys, Christo, Zadkine en Gilbert & George, plus ongeveer alle grote Belgische namen, van Panamarenko tot Paul Delvaux.

Niet alleen plastische kunsten hadden zijn belangstelling, ook literatuur sprak hem aan. Zijn stadgenoot Louis-Paul Boon lag hem na aan het hart, en ook Stijn Streuvels, Willem Elsschot, Eugène Ionesco en Marguerite Yourcenar hebben ooit voor hem geposeerd.

In 1987 kreeg Van den Abeele een Staatsprijs voor zijn loopbaan.

(ID)

Minzame collega en kameraad

Walter Van Uytfangh (23/10/1938 - 5/1/2015)

Walter Van Uytfangh was vele jaren verbonden aan het Persagentschap Belga. Op het eertijdse Antwerpse redactieadres, aan de Grote Markt, was hij als sportmedewerker een dagelijkse gast. Maar ook als kunsthistoricus had hij grote verdiensten; architectuur was helemaal zijn ding. Een wandeling met Walter als gids doorheen de Cogels Osywijk in Berchem/Zurenborg was altijd een belevenis. Als collega was hij bovendien nooit te beroerd om een collega uit de nood te helpen of te laten meegenieten van zijn indrukwekkende kennis van het grootstedelijk architecturaal erfgoed.

Walter was ook vrijwillig medewerker van het Antwerps Pershuis, later omgedoopt tot Internationaal Perscentrum Vlaanderen (IPV). Zo bouwde hij mee aan een Antwerpse *piéd-à-terre* voor zowel de nationale als internationale nieuwsmidia. Op zijn eigen minzame manier stond hij mee in voor de telefoonpermanentie, en maakte hij talloze zoekenden wegwijs in de dienstverlening van het IPV. Als gewezen coördinator van het IPV kon ik altijd op zijn steun rekenen. Bedankt, Walter.

Marc Veldeman

De Laatste Provo

Koen Calliauw (19/8/1942 - 27/12/2014)

Met het vereenzaamde, bijna anonieme heengaan van Koen Calliauw is ook het laatste stukje jeugdsentiment in mij gestorven. Calliauw was meer een agitator dan een journalist, al is hij van 1971 tot 1976 hoofdredacteur van de kwijnende *Rode Vaan* geweest. Tot hij de buik vol had van de DDR, die Wolf Biermann zijn nationaliteit ontnam vanwege zijn kritiek. Een tijdje kon hij zijn onbuigzame standpunten nog kwijt in het PvdA-blad *Solidair*.

Calliauw was een onhandelbare man, voor wie betrokkenheid voorging op objectiviteit. De plichtenleer van de anarchocommunist bestond uit agitatie, niet uit evenwichtige standpunten. "Calliauw wás verzet", omschreef Jeroen Olyslaegers de voorvechter van alle minderbedeelden terecht. Hij trok altijd partij voor wie geen stem had: de armen, de loonslaven, de ouderen (vandaar zijn steun voor Kamiel Huysmans die om zijn leeftijd van de BSP-lijst was afgevoerd), de daklozen (Calliauw was oprichter van DAK), de ongezonden (reden waarom hij zich, alweer tijdelijk, bij Agalev engageerde), de technisch ongeschoolde kunstenaars (vandaar zijn inzet voor *art brut*). Een man met een missie, die elke vorm van gezag verwierp. En dus tegen alle muren botste. Er is een oncontroleerbare communist van ons heengegaan. De pers heeft meer dan ooit nood aan zo'n doortrapte dwarsliggers.

Lukas De Vos

De Stille Kracht

Ludo Dosogne (10/02/1949 - 31/12/2014)

Het is geweten: als een oude man sterft, gaat een bibliotheek verloren. Maar als een cultuurcriticus sterft, valt een hele belevingswereld weg. Dat is wat me zo pakte bij het fatale hartfalen van Ludo Dosogne op oudejaarsavond. Jarenlang ben ik hem gepasseerd in de wandelgangen van de VRT. Altijd keek hij wat schichtig op. Niet dat hij achterdochtig was, veeleer was het bescheidenheid, of gebrek aan zelfzekerheid.

Cobra.be was een veilige thuis voor hem. Onder gelijkgezinden ontpopte hij zich als de meest gedreven, de meest optimistische, de minst veroordelende criticus van wat de moderne kunst te bieden had. Zijn aandacht ging in eerste instantie uit naar het danstheater, maar ook naar het speelplezier van kinderen.

Maar als 'lichaamstaal' zijn hobbypaard was, dan bleef hij toch oog houden voor de plastische kunsten. Hij schreef een monografie van en met Karel Appel (2000), en liet al het jaar daarvoor in zijn kaarten kijken met zijn inspirerende *Kunst als Levenssap*. Als hij de kinderen niet wegwuifde, dan deed hij dat evenmin met de Vlaamse chansonniers: hij hield van Jan De Wilde ("*meer zenboeddhist dan Dylan*"), Willem Vermandere, Luc De Vos, Roel Dieltens. Maar evengoed van Joan Jett. Zijn totale overgave aan de mensen die hem voedsel gaven - intellectueel en creatief - is nu weg.

Lukas De Vos

Beslissing over de klacht van de heer Maarten Michielssens tegen journalist Dirk Draulans

Met een brief van 12 november 2013 dient advocaat Leo Goovaerts namens de heer Maarten Michielssens een klacht in tegen journalist Dirk Draulans. Aanleiding is een artikel in *Knack* van 16 oktober 2013 onder de titel 'De opmars van EcoNation. Succes met licht en lucht verkopen'. (...)

DE FEITEN

Het artikel in *Knack* schetst de rol van gewezen ceo Maarten Michielssens in de oprichting en zaakvoering van het bedrijf EcoNation, dat actieve lichtkoepels maakt. Naast vragen over de kwaliteit van de lichtkoepels en over de toepassing van subsidieregelingen, belicht het artikel de relaties en conflicten tussen Michielssens en een aantal medewerkers en zakenrelaties, zijn boekhoudkundige aanpak, de verhouding tussen privé- en bedrijfsuitgaven, en ook het verleden van Maarten Michielssens als journalist, met zijn toenmalige verslaggeving over doping en drugs in de wielwereld, waarbij ook de zelfdoding van wielrenner Dimitri De Fauw en de inbraak in de mailbox van mediabaas Christian Van Thillo aan bod komen. Na het artikel over EcoNation volgt een naschrift met een reactie van Maarten Michielssens onder de titel: 'Ik wil niemand zwart maken'. Het naschrift vat het antwoord samen van Maarten Michielssens op een reeks vragen van Dirk Draulans.

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

Klager noemt het artikel lasterlijk. Het bevat volgens hem een aantal fouten en is niet waarheidsgetrouw. Zo betwist hij de paragraaf over de afsluiting van de boekjaren bij EcoNation en noemt hij de vergelijking met Lernout & Hauspie daarover onterecht. Hij betwist ook de passages over privé-uitgaven op kosten van en verkoop van privé-goederen aan Econation, en over de plundering van de rekeningen van Ararat Food. De passage over Dimitri De Fauw wekt volgens klager de indruk dat hij mee aan de basis ligt van de dood van De Fauw. Verder heeft de journalist volgens klager onvoldoende zijn bronnen gecheckt en heeft hij zich enkel gebaseerd op eenzijdige bronnen die allemaal met hem in conflict lagen. De journalist heeft ook nagelaten om over de boekhouding publiek toegankelijke bronnen te raadplegen.

Klager vindt ook dat hij geen loyaal weerwoord heeft gekregen. De journalist stelde via telefoon wel een aantal vragen, maar met zijn antwoorden is onvoldoende rekening gehouden. Volgens klager vermengt het artikel berichtgeving en commentaar, onder meer in het naschrift, waar de journalist subjectieve commentaar toevoegt aan de antwoorden van klager.

Ten slotte schendt het artikel volgens klager zijn privacy.

Dirk Draulans vraagt om de zaak uit te stellen omdat Maarten Michielssens niet alleen een klacht heeft ingediend bij de Raad voor de Journalistiek, maar ook een schadevergoeding vordert via de Rechtbank van Eerste Aanleg. Draulans en zijn advocaat willen niet dat de twee procedures elkaar doorkruisen of beïnvloeden.

Ten gronde zegt Dirk Draulans dat hij voor het artikel tal van bronnen geraadpleegd heeft, die hij vanwege het bronnenge-

heim niet kan noemen. Het gaat om bronnen binnen en buiten de bedrijven die in het artikel aan bod komen. Via die bronnen had hij ook zicht op interne documenten en correspondentie, die zijn artikel staven.

Dirk Draulans zegt verder dat hij loyaal weerwoord heeft gegeven. Hij heeft Maarten Michielssens via telefoon een aantal vragen gesteld waarop Michielssens via telefoon en achteraf ook via mail geantwoord heeft. Met die antwoorden is rekening gehouden bij de redactie van het artikel, en ze zijn ook verwerkt in het naschrift, zegt Dirk Draulans.

BESLISSING

Over de vraag tot uitstel

De Raad voor de Journalistiek ziet geen redenen om in te gaan op de vraag van Dirk Draulans om de behandeling van de klacht vanwege een lopende gerechtelijke procedure uit te stellen, aangezien de Raad zich enkel en alleen uitspreekt over de beroepsethische aspecten van de zaak.

Over de gegrondheid van de klacht

De formulering van enkele passages in het artikel over de boekhoudkundige praktijken van Econation is onnauwkeurig. Maar tegelijk maakt Dirk Draulans aannemelijk dat hij over voldoende bronnen en informatie beschikt die de essentie van zijn artikel staven. De onnauwkeurigheden zijn niet van die aard dat ze de essentie van het artikel in twijfel trekken of onderuit halen. Ze zijn niet van die aard dat ze een beroepsethische fout uitmaken.

In verband met de zelfdoding van Dimitri De Fauw spreekt Dirk Draulans over 'de naweeën' van de doping- en drugsaffaire in de wielwereld en de berichtgeving daarover, maar verwijst hij niet naar Maarten Michielssens als zou die aan de basis liggen van het overlijden.

Verder behandelt het artikel het professionele handelen van klager en maakt het geen inbreuk op zijn privacy.

Het naschrift bij het artikel is een

loyale methode om aan Maarten Michielssens een kans op weerwoord te geven. Desondanks heeft Maarten Michielssens daarbij niet de kans gekregen om te reageren op twee passages die zijn integriteit in ernstige mate aantasten, met name over 'de plundering van de rekening van Ararat Food' en over 'de oprichting van twee dochterondernemingen met een verschillend einde van het boekjaar om zo voorraden en verkopen door te schuiven, een techniek vergelijkbaar met die waar Lernout & Hauspie over struikelde'. Artikel 20 van de code bepaalt: 'Wanneer een journalist in zijn berichtgeving zelf ernstige beschuldigingen uit, met name wanneer die de eer en de goede naam betreffen, is het aangewezen dat hij de betrokkene voor de publicatie of de uitzending contacteert en hem loyaal de kans biedt hierop te reageren.'. Het feit dat klager niet de kans kreeg om op deze punten te reageren, kan beschouwd worden als een beroepsethische tekortkoming.

Om die redenen is de Raad voor de Journalistiek van oordeel: de klacht is gedeeltelijk gegrond.

Brussel, 8 januari 2015

Maarten Michielssens (r.)
(foto Benoit Doppagne /Belga)

Frida DECEUNYNCK:**ERVAREN GIDS VOOR DE MOERASSEN VAN
GELD EN ECONOMIE**

Jan Backx

Rode wijn gemorst op een wit tafelkleed? Da's typisch iets om voor te leggen aan Tante Kaat. Maar pieker je over centenkwesies, of wil je snappen hoe de economie draait, dan grijp je beter naar werk van Frida Deceunynck. Want ook zij is een helder denkende tante, die je veilig gidst door de moerassen van het slijk der aarde.

Bij Frida moet ik voor één keer niet vragen uit welk nest ze komt. Zo'n vier decennia geleden, toen de pers nog verzuild was en Antwerpen een gele, een rode en een blauwe *gazet* kende, trok ik als stadsredacteur uit de liberale stal vaak op met Frida's vader: Thuur. Hij werkte voor het tsjevenblad *De Frut*, netter uitgesproken als *Gazet van Antwerpen*. Getekend door een geknakte gezondheid, was Thuur een beminnelijke, trouwe confrater waar je de klok op gelijk kon zetten. Bij hem thuis, in Schoten, waren er drie dochters en een zoon.

"Ik moet je teleurstellen", begint Frida. "Als tiener koesterde ik geen enkele bevlogen of originele carrière-droom. Tijdens het middelbaar geraakte ik wel geboeid door economie en de invloed daarvan op ons maatschappelijk leven: inflatie, begroting, werkloosheid...

Zo ging ik in Antwerpen TEW studeren. Aan de unief spitte ik een sluimerend talent naar boven: volgens mijn entourage kon ik moeilijke dingen tamelijk simpel uitleggen en helder neerschrijven."

Eens haar diploma op zak in 1987, bleef ze nog twee jaartjes als assistent. "Zou ik doctoreren? Vijf jaar zwoegen op een geleerde turf over een onderwerp dat maar een handvol mensen interesseert, en dan je gewrocht zien eindigen op een stoffige boekenplank? Dat leek me een beetje te veel *l'art pour l'art*. Aan de andere kant beukte er evenmin managersbloed door mijn aderen. Ik ging dan maar voor een bank werken. Hooguit veertien dagen heeft dat geduurd. De eerste dag werd ik op het Brusselse hoofdkwartier ingedeeld bij een groep andere jonge universitaires. Samen op cursus, om de spits te vormen van de te vernieuwen kaders. Niks voor mij, ongelukkig werd ik ervan. Zo ging ik drie maanden lesgeven – een interim in het college van Schoten."

(foto Siska Gremmelprez /Belga)

En toen wenkte eindelijk de journalistiek?

"Mijn opstapje was de Kalmthoutse uitgeverij Biblo. Die publiceerde nieuwsbrieven over beleggen, fiscaliteit, gezondheid. Ik werkte er een jaartje op de redactie. Toen werd ik voor de eerste keer zwanger. Ik besloot te gaan freelancen, en vond mijn weg naar diverse beleggingspublicaties van Roularta. Toen de *Financieel Economische Tijd* mij vroeg een wekelijkse rubriek te stofferen, was dat een aangename verrassing. *'Uw geld en uw leven'* verscheen iedere zaterdag, en ik heb dat dertien jaar met veel plezier gedaan. De krant werd intussen *De Tijd*, ze werd overgenomen door De Persgroep en in 2008 werd er van alles herschikt. Daardoor voelde ik me er minder in mijn sas, en ging ik aankloppen bij *De Standaard*, waar ze ja zegden. Tot op vandaag koester ik mijn statuut als zelfstandige." Betekent dat ook dat ze behalve het land de planeet afschuimt op zoek naar economisch nieuws? "Stel je er toch maar geen James Bond-leventje bij voor", is het antwoord. "Ik ben helemaal geen globetrotter. Het meest zoem ik rond in Brussel, waar toch het hart van Europa klopt. Maar altijd ga ik op zoek naar onderwerpen

waar de mensen iets over willen weten. Zoals: wat brengt nu het meest op, zonnepanelen of een spaarboekje? Het formidabele aan journalistiek is dat je met de gepaste inzet een helicoptervisie kunt krijgen van fenomenen en problemen. Op mijn bord liggen momenteel de grote economische trends die we in 2015 mogen verwachten."

Vraag: hoe combineert ze haar job met een groot gezin van vier kinderen? Wie is de perfecte huisman achter de schermen?

"Hola, we lossen dat samen op! Mijn man, Eddy Van Gestel, werkte vroeger bij De Standaard Uitgeverij maar startte eigen uitgeverij, Het Bronzen Huis. Als verwoed fotograaf, met een passie voor Afrika, heeft hij zich ook toegelegd op decoratieve kunstfotografie."

En wat als ze niet met conjunctuurcijfers of familie bezig is? "Oei, niks adembenemends, hoor. Elke week een paar uurtjes joggen, en af en toe een leuk evenement meepikken in DeSingel. *That's it...*"

Onder embargo

Journalistiek blijft, zeker in welbepaalde risicogebieden, een **gevaarlijk beroep**. Het aantal collega's dat in 2014 is omgekomen tijdens het werk, loopt in de vele tientallen. Reporters without Borders heeft het over 66 journalisten, de Internationale Federatie van Journalisten over 118 en de organisatie Press Emblem Campaign over 128.

De meest gevaarlijke landen voor reporters waren vorig jaar **Syrië**, Irak, de Palestijnse gebieden, Pakistan, Afghanistan en Oekraïne.

Simon Demeulemeester is voortaan 'echte' hoofdredacteur van de nieuwssites *Knack.be* en *Levif.be*. Sinds juni 2014 was hij al hoofdredacteur ad interim.

Newsmonkey heeft zijn eerste jaar afgesloten met recordcijfers. In december 2014 haalde de autonome nieuwssite 1.111.265 unieke bezoekers. Dagelijks vinden zowat 58.000 unieke bezoekers de weg naar de site.

Uitgever **Wouter Verschelden** maakt zich sterk dat Newsmonkey in 2015 break-even kan draaien. De nieuwssite stelt 17 mensen tewerk. Toen noemt Verschelden het eerste werkjaar ook "een les in nederigheid". Ruim driekwart van de lezers komt niet rechtstreeks op de site terecht, maar via verwijzingen op sociale media zoals Facebook en Twitter.

De weddebarema's voor **loontrekkende magazinejournalisten** zijn per 1 januari 2015 licht geïndexeerd, met 1,0003%. Die indexering is gebaseerd op de nationale cao AVBB - ThePress ([http://www.journalist.be/_\(beroeps\)journalist_/arbeidsstatuut](http://www.journalist.be/_(beroeps)journalist_/arbeidsstatuut)). Het gaat wel degelijk om minimumbarema's.

Een parallelle nationale cao voor dagbladjournalisten bestaat niet langer. De indexaanpassing per 1 januari 2015 van de lonen die vallen onder **ANPC 218** belooft 0,03 %. Journalisten die werken voor private audiovisuele media vinden hun minimumbarema's terug in de nationale cao van **PC 227**.

Er zijn twee nieuwe juryleden voor de toekenning van de **Vlaams-Nederlandse Journalistenbeurs**: Piet Depuydt (*De Tijd*) en Petra De Koning (*NRC*). Journalisten konden tot 1 februari een aanvraag indienen voor een onderzoeksproject of uitwisseling. Volgende maand kent de vijfkoppige jury, waarin ook Trees Verleyen zit, de beurzen toe uit een totale pot van 22.000 euro. Alle informatie op www.vlaamsevertegenwoordiging.nl.

Nee, **persfoto's** komen niet zomaar uit de lucht vallen, net zomin als alle journalistieke berichten. Voor die foto's wordt door beeldjournalisten doorgaans hard gewerkt, al was het maar omdat ze telkens weer op het gepaste moment op de juiste plaats zijn. En verder omdat ze met de nodige vakbekwaamheid ook nog eens relevante en mooie beelden maken van de dingen die gebeuren.

Als die boodschap nog eens zou kunnen doordringen bij sommigen - kunstenaars zoals **Luc Tuymans** maar ook mediamensen zelf - dan heeft het plagiaatvonnis van de Antwerpse rechtbank in het voordeel van fotojournaliste **Katrijn Van Giel** zijn plaats in de Belgische mediakroniek helemaal verdiend.

In Burundi is de directeur van Radio Publique Africaine (RPA), **Bob Rugurika**, gevangen gezet na een uitzending over de moord op drie Italiaanse nonnen in de omgeving van Bujumbura eind 2014. In de reportage werd gezegd dat personen dicht bij de Burundese veiligheidsdiensten bij de moorden betrokken zijn. RPA-directeur Rugurika weigert nu de bronnen van zijn informatie bekend te maken.

De sectie België-Burundi van het Belgische parlement drong er bij de Burundese overheid op aan om de zaak te herbekijken. Ze wees ook op het belang van de persvrijheid en de rechten van personen

in voorhechtenis. In de interparlementaire sectie België-Burundi vinden we onder meer oud-journalist, nu N-VA-senator, **Pol Van Den Driessche** terug.

De promotie van **Luc Rademakers**, hoofdredacteur van de VRT-nieuwsdienst, tot lid van het VRT-directiecomité, geeft aanleiding tot twee verschillende interpretaties. De positieve: de belangen van de nieuwsdienst worden nu beter verdedigd in het directiecomité. En de negatieve: de directie krijgt nu meer grip op de nieuwsdienst.

Zelfstandige journalisten die problemen hebben met de fiscus na integrale aangifte van hun inkomen als **auteursrechtenvergoedingen**, kunnen nog steeds op het VVJ-secretariaat terecht voor advies en bijstand. De VVJ nam hiervoor twee advocaten-fiscalisten in de arm.

Het toppunt van cynisme komt in zicht, nu uit de Snowden-files ook blijkt dat de Britse inlichtingendienst **GCHQ** op grote schaal e-mails van journalisten heeft onderschept in het kader van een "oefening". Het gaat om reporters van *The New York Times*, *The Washington Post*, *The Guardian*, *The Sun*, *Le Monde*, NBC, BBC en Reuters.

Volgens *The Guardian* onderschepte het *Government Communications Headquarters* op een willekeurige dag in november 2008 wel **70.000 e-mails van journalisten**, waaronder ook private. Uit de Snowden-files blijkt verder dat de Britse inlichtingendienst met name onderzoeksjournalisten als een potentiële bedreiging kwalificeert, op hetzelfde niveau als terroristen en internetpiraten.

MEDIA café

MEDIACAFÉ: De vernieuwers van de journalistiek

DO 26 februari 2015 - 19:30 > 21:00

Vorbij zijn de tijden waarin nieuws en informatie uitsluitend van de journalist naar de burger stroomden. De digitale revolutie heeft de weg geopend naar nieuwe vormen van (onderzoeks)journalistiek. Crowdsourcing, burgerjournalistiek, *data driven journalism*, en waarom niet eens een *newsgame* maken? **René van Zanten** (Stimuleringsfonds voor de Journalistiek) geeft een presentatie en gaat in gesprek met o.a. **Philippa Law** (GuardianWitness, BBC Fusion, BBC Voices).

In het Nederlands en Engels.

MEDIACAFÉ: De devaluatie van persfotografie

DO 23 april 2015 - 19:30 > 21:00

Fotografie is volgens een enquête van *Vacature dé droomjob*. Vacatures voor fulltime persfotografen zijn echter schaars. Wordt het beroep bedreigd nu bijna iedereen altijd een camera op zak heeft? Betaalt men persfotografen voldoende voor hun werk? Krijgen fotografen voldoende erkenning? Met **Martijn Kleppe** (Erasmus Universiteit Rotterdam) en **Lieven Van Assche** (Imagedesk.be, voorzitter Vlaamse Vereniging van Beeldjournalisten, VVBJ).

Locatie: Zebrastraat, Zebrastraat 32, 9000 Gent
Gratis, reserveren aanbevolen: www.deburen.eu of +32(0)2 212 19 30

Organisatie:

deBuren, Fonds Pascal Decroos, VVOJ en Zebrastraat. Met de steun van de VVJ.

20 JAAR VLAAMS-BRABANT Dank u journalisten!

Op 1 januari 1995 werd de toenmalige provincie Brabant gesplitst in Brussel, Waals-Brabant en Vlaams-Brabant. Op 20 jaar tijd is Vlaams-Brabant uitgegroeid tot een sterke regio, een kruispunt van vele werelden. Een veelzijdige regio, vol boeiende verhalen over gisteren, vandaag en morgen. Voor het brengen van deze beklijvende verhalen zeggen we welgemeend dank u.

www.vlaamsbrabant.be/20jaar

**VLAAMS-
BRABANT**

kruispunt van vele werelden